UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annvs 634. Honorii Pap. Annus 6. Heraclii Imp. Annus 25.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

Visual Library

lata, Era nimirum ſexcenteſima ſeptuageſima prima, vt ex veteribus ſcriptis codicibus, qui illuſtrauit Eccleſiaſticas Hiſpaniæ antiquitates, Garſias Loaiſa teſtatur. Interfuerunt Epiſcopi numero ſeptuaginta tam ex Hiſpania, quam Gallia Narbonenſi, quæ parebat Hiſpanorum Regi, Toletum vocati: quibus præfuit ſanctus Iſidorus Spalenſis Epiſcopus, primus ordine recenſitus, & in ſubſcriptionibus Epiſcoporum cæteris prælatus. Ex quibus dubitare minime liceat, fuiſſe idem Concilium eiuſdem Iſidori nobilem partum probe formatum, cæterorumque Epiſcoporum ſententiis exornatum: quod quidem ſeptuaginta quatuor capita continet de his, quæ ad doctrinam Catholicam primum, deinde vero quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam & bonos mores ſpectant, docte pieque, & nonnisi Spiritus ſancti illuſtratione ſancita.

LXIX. Sed illud perpetua memoria dignum, quod in præfatione ipſius Synodi ſanctiſſimi patres docent, quantus eſſet in Rege maxime pio erga Dei ſacerdotes cultus & obſeruantia: hæc enim ipſi præfando habent poſt alia: *Hic quippe Rex Siſenandus videlicet, dum in baſilica beatiſſimæ & ſanctæ confeſſionis Leocadiæ omnium noſtrum pariter iam cœtus adeſſet, tali pro merito fidei ſuæ cum magnificentiſſimis viris ingreſſus, primum coram ſacerdotibus Dei humi proſtratus, cum lacrymis & gemitibus pro ſe interueniendum Domino poſtulauit: deinde religioſa proſequutione Synodum exhortatus eſt, vt paternorum decretorum memores ad conſeruanda in nobis iura Eccleſiaſtica ſtudium præbeamus, & illa corrigere, quæ, dum per negligentiam in vſum venerunt, contra Eccleſiaſticos mores licentiam ſibi de vſurpatione fecerunt, &c.*

LXX. Quomodo autem poſt hæc primo loco à Patribus fidei Catholicæ profeſſio edita eſt, in qua Spiritum ſanctum à Patre Filioque procedere profeſſi ſunt (quod alias ſæpe prædeceſſores profeſſi fuerant) Acta declarant. Quod inſuper ad idem Concilium ſpectat, alibi ipſe Iſidorus hæc habet: *Addiderunt hic, quæ ad cultum diuinum ſpectarent, vt vnus vbique in prouinciis omnibus ſacer ritus ſeruaretur in omnibus myſteriis Eccleſiaſticis.*

Quod ad hæc pertinet, fuit ſententia plurimorum, cui volens libenſque ſubſcribo, in hoc Concilio à Patribus iniunctum S. Iſidoro rerum Eccleſiaſticarum peritia & ſcientia cæteris excellenti, vt ex præſcripto ſacri Concilii volumina elucubraret eccleſiaſticorum officiorum, quibus tum in ſacris Miſſis, tum in horis pſallendis canonicis nocturnis atque diurnis vti deberent omnes Hiſpanorum Eccleſiæ: quod quidem ab eo quam feliciſſime præſtitum eſt, ita vt & Miſſale atq; Breuiarium ederet. Extant adhuc ipſa ſacra volumina, quæ Eccleſiaſticam redolent antiquitatem, ſub titulo pariter eiuſdem ſancti Iſidori cuſa.

LXXI. Sed cur idem officium ſacrorum rituum vulgo Mozarabe dicatur, libenter aſſentior iis, qui dicunt vocem eſſe deprauatam, & loco Mixtarabum, dici Mozarabe. Non enim ignorandum eſt, poſt Sarracenorum tyrannidem Hiſpaniis dominantium, Chriſtianorum earum prouinciarum factam eſſe diuiſionem, aliorum videlicet, qui viuerent inter Arabes velut ſerui, & aliorum, qui extorres facti, ab iis ſua ſuoſque relinquentes aufugerint ſiue ad montes, ſiue ad exteras nationes. Hos ergo gentiles ſuos viuentes inter Arabes, Mixtarabes appellaſſe; ritumque ipſum ſacrorum, quem ex vſu librorum ſancti Iſidori iidem retinerent, quibus ipſi fuga lapſi carerent, eodem pariter nomine Mixtarabum officium dicere conſueuiſſe, quod eo ſcilicet vterentur Mixtarabes Chriſtiani.

LXXII. Inſuper quod ad hoc ipſum Concilium pertinet, iidem Patres, quoniam priſtinum vſum de conuocandis bis in anno prouincialibus Synodis exoleuiſſe viderent, vel ſaltem ſemel in anno comprouinciales Epiſcopi conuenirent, ſanxerunt: ſed & ipſam formulam, quæ ſeruari deberet, cum Concilium celebraretur, pariter Iſidoro auctore præſcripſerunt. Additus eſt demum canon de admonitione ad populum facienda, vt ſit fidelis Regi, ſemperque illibatum præſtitum de fide ſeruanda iuſiurandum. Reliqua tu conſulas obſeruatione digniſſima. Quantum vero poſt hæc ſuperuixerit ſanctus Iſidorus, ſuo loco dicemus: conſtat autem haud diutius ſuperuixiſſe: ſiquidem Concilio Toletano ſexto, quod poſt annos quinque celebratum eſt, ſubſcriptus legitur Honoratus Epiſcopus Hiſpalenſis, cum nec in quinto Toletano Concilio reperiatur ſubſcriptus cum aliis Iſidorus.

IESV CHRISTI ANNVS 634.

HONORII PAP. Annus 9. HERACLII IMP. Annus 25.

I. ROMANI ITERVM SVPERANTVR À SARACENIS.

SEQVITVR ordine temporis annus ſexcenteſimus trigeſimus quartus Redemptoris humani generis, Indictione ſeptima, quo Saraceni mirum in modum inualuerunt contra Romanos, quos ſæpe vicerunt, & ciuitatibus atque prouinciis ſpoliarunt Syria & Ægypto. Cognita plane ſunt iudicia Domini vera & iuſtificata in ſemetipſa. Etenim qui pollens fide Catholica Heraclius Imperator nullo ferme negotio Perſas indomitos ſuperauit: vbi ab ea excidit, addictus hæreſi, Deum pariter à ſe longius ablegans, penitus euaſit imbellis. Sed & in eo perſpicue noſcitur fuiſſe æqua lance librarum iudicium, cum permiſit Deus, vt Ægyptii ſubiugarentur à Sarracenis eo tempore, quo in Ægypto per Cyrum Epiſcopum Alexandrinum noua hæreſis communi conſenſu omnium pullularet.

II. PROFLIGANTVR ROMANI, ET CAPITVR DAMASCVS.

Rem geſtam ex Annalibus hic reddamus: ita enim ex Theophane habent: *Anno vigeſimo quinto Imperii Heraclii, Sarraceni aciem direxerunt in Arabiam contra Damaſcum, cum eſſent multitudinis infinitæ. Quo Bahanes comperto, ad Imperialem Sacellarium miſit, vt veniret cum exercitu ſuo in auxilium ſibi, cum plurima eſſet Arabum copia. Venit ergo Sacellarius ad Bahanem. Qui profecti ab Emeſa, occurrerunt Arabibus, & conflictu facto prima die, quæ tertia feria hebdomadis erat, menſis Auguſti die vigeſima tertia, ſuperantur hi, qui circa Sacellarium ſunt inuenti: ſimultate autem facta, hi, qui cum Bahane exercitus duce erant, Bahanem pronuntiant Imperatorem, & Heraclium reſpuunt. Tunc hi, qui cum Sacellario erant, diſceſſerunt, & Sarraceni, aditu reperto, bellum ineunt.*

Inter hæc vento Noto ſpirante contra Romanos, non valentes in faciem occurrere propter puluerem, ſuperantur, & ſemetipſos immittentes in arctam viam Hermuchan fluminis, illic penitus interierunt. Erant autem vtriuſque prætoris quadraginta millia. Tunc Sarraceni ſplendide triumphantes contra Damaſcum veniunt, & hanc capiunt, & regiones Phœnices capiunt, & habitant illic. Erant inter alios ciues Damaſci parentes ſancti Ioannis Damaſceni, qui ob inſignia virtutum præconia inter captiuos liberi permanſerunt. De his enim hæc in rebus geſtis ipſius ſancti Ioannis: *Ex quo tempore Agareni vrbem imperio ſuo ac ditioni ſubiecerunt, Orthodoxorum doctrinam nullo modo labefactarunt. Quo etiam factum eſt, vt inſignes eos ac celebres inter medias impiorum cateruas virtus reddiderit, vtpote quam hoſtes quoque ipſi venerationi habeant.* adeo vt publicis manciparentur functionibus, & ſerui dominarentur dominis ſuis. Porro nondum natus hoc tempore fuerat ipſis Ioannes, ſed poſtea, vt auctor videtur innuere.

III. TENTANT SARRACENI ÆGYPTVM.

De Damaſco dum agit Beda in libello de locis ſanctis hæc habet: *Ibi dum Chriſtiani ſancti Ioannis Baptiſtæ Eccleſiam frequentant, Sarracenorum Rex cum ſua gente aliam inſtituit & ſacrauit.* hæc ipſe. Sed rurſus Annales de Ægypti facta à Sarracenis inuaſione: *Sarraceni in Ægyptum aciem dirigunt. Cyrus autem Alexandrinus Epiſcopus, cum horum impetum cognouiſſet, operam dedit, & pactis firmatis pollicetur, timens auaritiam eorum, ducenta millia denariorum per ſingulos annos illis collaturam Ægyptum, ſed & deſponſatam eis inducíatum fore auream miſſurum: quibus præſtitis per tres annos, Ægyptum liberam ab exterminio ſtatuit. Accuſatur interea Cy-*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rus apud Imperatorem, quod aurum Ægypti Sarracenis tribueret. Qui cum iratus miſiſſet, hunc accerſiuit: Manuelem vero quemdam Armenium genere deſtinauit Auguſtalem. Cum autem annus adimpletus eſſet, Sarracenorum actores venerunt aurum accipere: At Manuel ineſſicaces eos expellit: Non ſum (inquiens) Cyrus inermis, vt tributa vobis tribuam, ſed armatus ſum.

IV. ÆGYPTVS SVBDITA SARRACENIS.

Cumque iſti abiiſſent, confeſtim armantur Sarraceni aduerſus Ægyptum, & Manueli bello illato, hunc abigunt: ipſe vero cum paucis quibuſdam Alexandriæ ſolus recipitur. Tunc Sarraceni Ægyptum ſuo tributo reddidere. Aſt Imperator, auditis his, quæ geſta ſunt, mittit Cyrum ad perſuadendum eis ab Ægypto ſub priori placito recedendi. Et abiens Cyrus ad caſtra Sarracenorum, rationem reddidit, ſe eſſe perhibens præuaricationis obnoxium, & ſi vellent priorem concordiam, iuramentis affirmaturum. Porro Sarraceni nullatenus his acquieſcentes, dixerunt Epiſcopo: Potes hanc maximam columnam deuorare? Qui ait: Non poteſt fieri. At illi: Nec nobis, inquiunt, poſſibile eſt vlterius ab Ægypto recedere. hactenus huius anni res geſtæ ex Annalibus a. Sic igitur quæ ſemper ab Auguſti temporibus Ægyptus ſub Romanorum Imperatorum ditione hactenus perſeuerauit, ipſam perdidit hæreticus Imperator, & ſua perfidia tradidit Sarracenis. Pugnauit tunc Deus aduerſus Romanum Imperium pro Saracenis, cum ipſe Imperator pro hæreticis aduerſus Eccleſiam Catholicam bellum ſtrueret.

a Theoph. ann. 25. Heraclij.

V. OSVVALD. REX PIETATE SVPERAT HOSTES.

Sed ſicut impietas deiicit impios, ita pietas religioſos exaltat. Quam enim econtra potens exiſtat aduerſus hoſtes, licet longe numero ſuperiores Rex pietate præſtans, quod proxime dicturi ſumus, declarat exemplum de rebus hoc pariter anno geſtis. Meminiſſe debemus, quæ anno ſuperiori dicta ſunt de potentiſſimo Britannorum Rege Carduella, qui prælio obtriuit occiditque Eduinum Regem, eiuſque ſucceſſores duos Reges è medio ſuſtulit. Hunc ipſum victoria elatum, inuictum, numeroſo potentique pollentem exercitu, præter expectationem Oſwaldus ſanctiſſimus Rex longe impari copiarum numero ſuperauit, atque occidit. Fuit iſte ſextus Nordhumbrorum Anglorum Chriſtianiſſimus Rex Eduini ſucceſſor, vt Beda teſtatur, qui hæc ait b: Superueniente cum paruo exercitu, ſed fide Chriſti munito, infandus Britonum dux cum immenſis illis copiis, quibus nihil reſiſtere poſſe iactabat, interemptus eſt in loco, qui lingua Anglorum Deniſesburna, id eſt, riuus Deniſi, vocatur.

b Beda hiſt. Angl. lib. 2. c. 20. in fin. & cap. 2.

VI. MAGNA FIDES OSVVALDI REGIS IN ERIGENDA ATQVE COLENDA S. CRVCE.

Oſtenditur autem vſque hodie, & in magna veneratione habetur locus ille, vbi venturus ad hanc pugnam Oſwaldus ſignum ſanctæ Crucis erexit, ac flexis genib. Deum deprecatus eſt, vt in tanta rerum neceſſitate ſuis cultoribus cæleſti ſuccurreret auxilio. Denique fertur, quia facto citato opere Cruce, ac fouea præparata, in qua ſtatui deberet, ipſe fide feruens hanc arripuerit, & foueæ impoſuerit, atque vtraque manu erectam tenuerit, donec aggeſto à militibus puluere, terræ figeretur. Et hoc facto, elata in altum voce, cuncto exercitui proclamauerit: Flectamus omnes genua, & Deum omnipotentem viuum ac verum in commune deprecemur, vt nos ab hoſte ſuperbo ac feroci ſua miſeratione defendat. Scit enim ipſe, quia iuſta pro ſalute gentis noſtræ bella ſuſcepimus.

VII. MIRACVLA EX LIGNO CRVCIS ERECTÆ AB OSVVALDO.

Fecerunt omnes, vt iuſſerat: & ſic incipiente diluculo, in hoſtem progreſſi, iuxta meritum ſuæ fidei victoria potiti ſunt. In cuius loco orationis innumeræ virtutes ſanitatum noſcuntur eſſe patratæ, ad indicium videlicet ac memoriam fidei Regis: nam & vſque hodie multi de ipſo ligno ſacroſanctæ Crucis aſſulas excidere ſolent, quas cum in aquas miſerint, eiſque languentes homines ac pecudes potauerint, ſiue aſperſerint, mox ſanitati reſtituuntur. Vocatur locus ille lingua Anglorum Heofenfeld, quod dici poteſt Latine, cæleſtis campus: quod certo vtique præſagio futurorum antiquitus nomen accepit, ſignificans nimirum, quod cæleſte ibidem erigendum trophæum, cæleſtis inchoanda victoria, cæleſtia vſque hodie forent miracula celebranda. Eſt autem locus ille iuxta murum illum ad Aquilonem, quo Romani quondam ob arcendos barbarorum impetus, totam à mari vſque ad mare præcinxere Britanniam, vt ſupra docuimus. In quo videlicet loco conſuetudinem multo iam tempore fecerant fratres Haguſtaldenſis Eccleſiæ, quæ non longe abeſt, aduenientes omni anno pridie quam poſtea idem Rex Oſwaldus occiſus eſt, vigilias pro ſalute animæ eius facere, plurimaque pſalmorum laude celebrata, victimam pro eo mane ſacræ oblationis offerre. Qui etiam creſcente bona conſuetudine nuper ibidem Eccleſia conſtructa atque dedicata, ſacratiorem & cunctis honorabiliorem omnibus locum fecerunt. Nec immerito: quia nullum (vt comperimus) fidei Chriſtianæ ſignum, nulla Eccleſia, nullum altare in tota Berniciorum gente erectum eſt, priuſquam hoc ſacræ Crucis vexillum nouus militiæ ductor, dictante fidei deuotione, contra hoſtem immaniſſimum pugnaturus ſtatueret.

VIII. MIRACVLVM EX EADEM CRVCE.

Nec abs re eſt vnum è pluribus, quæ ad hanc Crucem patrata ſunt, virtutis miraculum narrare. Quidam è fratribus eiuſdem Haguſtaldenſis Eccleſiæ, nomine Bothelmus, qui nunc vſque ſupereſt, ante paucos annos, dum forte noctu in glacie incederet, repente corruens brachium contriuit, ac grauiſſima fracturæ ipſius cœpit moleſtia fatigari, ita vt ne ad os quidem adducere ipſum brachium vllatenus, dolore arcente, valeret. Qui cum die quadam mane audiret vnum de fratribus ad locum eiuſdem ſanctæ Crucis aſcendere diſpoſuiſſe, rogauit, vt aliquam ſibi partem de illo venerabili redeuns afferret; credere ſe dicens, quia per hoc, donante Domino, ſalutem poſſet conſequi. Fecit ille, vt rogatus eſt, & reuerſus ad veſperam, ſedentibus iam ad menſam fratribus, obtulit ei aliquid de veteri muſco, quo ſuperficies ligni erat obſita. Qui cum ſederet ad menſam, non habens ad manum, vbi oblatum ſibi munus reponeret, miſit hoc in ſinum ſuum: & dum iret cubitum, oblitus hoc alicubi deponere permiſit ſuo in ſinu permanere. At medio noctis tempore, cum euigilaret, ſenſit neſcio quid frigidi ſuo lateri adiacere: admotaque manu requirere quid eſſet, ita ſanum brachium manumque reperit, ac ſi nil vnquam tanti laboris habuiſſet. hactenus de ſignis Crucis illius virtute editis Beda, quæ ante victoriam in trophæum erecta ſicut victoriæ obtinendæ cauſa præceſſit, ita obtentæ teſtis ſemper miraculis loquens poſteris fuit.

IX. c Beda hiſt. Angl. lib. 3. [illegible]

Sed quomodo propagata ſit apud Anglos Oſwaldo ſubditos fides Chriſtiana, ex eodem auctore tam accuratæ proſequente narratio petenda eſt. ait enim c: Idem ergo Oſwaldus mox vbi regnum ſuſcepit, deſiderans totam, cui præeſſe cœpit, gentem, Berniciorum ſcilicet, fidei Chriſtianæ gratia imbui, cuius experimenta permaxima in expugnandis barbaris iam ceperat, miſit ad maiores natu Scotorum, inter quos exulans ipſe baptiſmatis ſacramenta cum his, qui ſecum erant militibus conſequutus erat, petens, vt ſibi mitteretur Antiſtes, cuius doctrina ac miniſterio gens, quam regebat, Anglorum Dominicæ fidei & dona diſceret, & ſuſciperet ſacramenta. & poſt multa:

X. d Beda [illegible]

Fecerunt d autem, quia cum de prouincia Scotorum Rex Oſwaldus poſtulaſſet Antiſtitem, qui ſibi ſuæque genti verbum fidei miniſtraret, miſſus fuerit primo alius auſterioris animi vir, qui cum aliquandiu genti Anglorum prædicans, nil proficeret, nec libenter à populo audiretur, rediit in patriam: atque in conuentu ſeniorum retulerit, quia nihil proficere docendo genti, ad quam miſſus erat, potuiſſet, eo quod eſſent homines indomabiles, & duræ ac barbaræ mentis. At illi (vt perhibent) tractatum magnum in Concilio, quid eſſet agendum, habere cœperunt, deſiderantes quidem genti quam petebant ſaluti eſſe, ſed de non recepto, quem miſerant, prædicatore dolentes. Tum ait Aidanus (nam & ipſe Concilio intererat) vnus ex illis monachis) ad eum, de quo agebatur, ſacerdotem: Videtur mihi, frater, quia durior iuſto indoctis auditoribus fuiſti, & non eis iuxta Apoſtolicam diſciplinam primo lac doctrinæ mollioris porrexiſti, donec paulatim enutriti verbo Dei, ad capienda perfectiora, & ad facienda ſublimiora Dei præcepta ſufficerent. Quo audito, omnium, qui conſidebant, ad ipſum ora & oculi conuerſi, diligenter quid diceret, diſcutiebant, & ipſum eſſe dignum Epiſcopatu, ipſum ad erudiendos incredulos & indoctos mitti debere decernunt, qui gratia diſcretionis, quæ virtutum mater eſt, ante omnia probatur imbutus: ſicque illum ordinantes ad prædicandum miſerunt. Qui vbi tempus accepit, ſicut prius moderamine diſcretionis, ita poſtmodum & cæteris virtutibus ornatus apparuit. Quantum autem iſte profecerit in Euangelii prædicatione, quam interprete vſus Rege populo annunciabat, idem Beda enarrat.

XI.

Sed antequam de his agamus, illud neceſſario præmittendum, Scotorum Eccleſiam, licet diuerſo tempo-

re (quod etiam ſuperius dictum eſt) à communi ritu Catholicæ Eccleſiæ Paſcha celebraret, non tamen ob id à communione ſedis Apoſtolicæ ſeparatam fuiſſe aliquando. Etenim licet error grauis eſſet, vtpote toties in Eccleſia Catholica condemnatus, tamen quod circa ritus, non autem circa fidei Catholicæ dogmata verſaretur, viſus eſt in gente illa à ſede Apoſtolica tolerandus, donec perfectius poſſet populus imbui veritate: cuius rei gratia crebras ad eos litteras miſiſſe Romani Pontifices reperiuntur, & (vt nuper vidimus) ipſe Honorius ad ipſum præſtitit & ſucceſſores. Cæterum nec fuiſſe videntur eo tempore Scoti eius erroris, vt inter ſchiſmaticos à ſacroſancto Niceno Concilio reiectos, quos vocauit Theſſeradecatitas, id eſt, Quartadecimanos, collocari oporteret: ſiquidem etſi non Romano, neq; tamen Iudæorum more Paſcha Domini celebrare conſueuerunt. Nam cum de Aidano Scoto idem Beda inferius agit, hæc diligenter notanda habet a:

a Bed. hiſt. Angl. lib. 3. cap. 17.

XII.

Hæc in præfato Antiſtite multum complector & amo: quia nimirum hæc Deo placuiſſe non ambigo. Quod autem Paſcha non ſuo tempore obſeruabat, vel canonicum eius tempus ignorans, vel ſuæ gentis auctoritate ne agnitum ſequeretur, deuictus non approbo, nec laudo. In quo tamen hoc approbo, quia in celebratione ſui Paſchæ non aliud corde tenebat, venerabatur, & prædicabat, quam quod nos, id eſt, redemptionem generis humani per paſſionem, reſurrectionem, & aſcenſionem in cœlos mediatoris Dei & hominum Ieſu Chriſti. Vnde & hanc non (vt quidam falſo opinantur) quarta decima Luna in qualibet feria cum Iudæis, ſed die Dominica ſemper agebat à Luna quartadecima vſque ad vigeſimam, propter fidem videlicet Dominicæ reſurrectionis, quam vna ſabbati factam propter ſpem noſtræ reſurrectionis, quam eadem vna ſabbati, quæ nunc Dominica dies dicitur, veraciter futuram ſancta Eccleſia credebat. hæc Beda.

XIII.

b Bed. lib. 3. cap. 3.

Sed qua auctore id Scoti agerent, idem auctor ſuperius de eodem agens, ſic ait b: *Hoc enim ordine Septentrionalis Scotorum prouincia & omnis natio Pictorum illo adhuc tempore Paſcha Dominicum celebrabat, æſtimans ſe in hac obſeruantia ſancti ac laude digni patris Anatholij ſcripta ſecutam: quod quidem an verum ſit, peritus quiſque facillime cognoſcit. Porro gentes Scotorum, quæ in Auſtralibus Hiberniæ inſulæ partibus morabantur, iam dudum ad admonitionem Apoſtolicæ ſedis Antiſtitis, Paſcha canonicum obſeruare didicerunt.* At de Scotorum Paſchatis celebratione inferius pluribus agendum erit. Modo autem hæc dixiſſe ſufficiat, longe abeſſe, vt vir Apoſtolicus Aidanus, qui Apoſtolico munere gentem illam ad fidem conuertit, inter Quartadecimanos ſchiſmaticos ob Paſchæ diuerſum ritum ſit numerandus. Iam verò reliquum eſt, vt de propagatione fidei Chriſtianæ ad Anglos ſub Oſvvaldo per eundem Aidanum facta cœptam hiſtoriam proſequamur. Sunt ea quidem admiranda, ſummaq; laude digna, videre ſcilicet Regem ipſum exhibentem nouo Apoſtolo munus interpretis. Ait enim Beda c: *Pulcherrimo ſæpe ſpectaculo contigit, vt euangelizante Antiſtite, qui Anglorum linguam perfecte non nouerat, ipſe Rex ſuis ducibus ac miniſtris interpres verbi exiſteret cæleſtis: quia nimirum tam longo exilij ſui tempore linguam Scotorum iam plene didicerat.*

c Bed. lib. 3. cap. 3.

XIV.

Exinde cœpere plures per dies de Scotorum regione venire in Britanniam, atq; illis Anglorū prouinciis, quibus regnauit Rex Oſvvaldus, magna deuotione verbum fidei prædicare, & credentibus gratiam baptiſmi quiuunq; ſacerdotali erant gradu præditi, miniſtrare. Conſtruebantur ergo Eccleſiæ per loca, confluebant ad audiendum verbum Dei populi gaudentes: donabantur munere regio poſſeſſiones & territoria ad inſtituenda monaſteria, imbuebantur præceptoribus Scotis paruuli Anglorum vna cum maioribus, ſtudiis & obſeruatione diſciplinæ regularis. Nam monachi erant maxime, qui ad prædicandum venerant, monachus ipſe Epiſcopus Aidanus, vtpote de inſula, quæ vocatur Hy, deſtinatus, cuius monaſterium in cunctis pene Septentrionalium Scotorum & omnium Pictorum monaſteriis non paruo tempore arcem tenebat, regendiſque eorum populis præerat. Et poſt multa de eodem monaſterio, hæc de Aidani virtutibus d:

d Bed. lib.

XV. AIDANI EPISCOPI VITA APOSTOLICA.

Inter alia viuendi documenta ſaluberrimum abſtinentiæ vel continentiæ clericis exemplum reliquit: cuius doctrinam id maxime commendabat omnibus, quod non aliter, quam viuebat cum ſuis, ipſe docebat: nihil enim huiuſmodi quærere, nihil amare curabat. Cuncta, quæ ſibi à Regibus vel diuitibus ſæculi donabantur, mox pauperibus qui occurrerent, erogare gaudebat. Diſcurrere per cuncta & vrbana & ruſtica loca, non equorum dorſo, ſed pedum inceſſu vectus, niſi ſi maior forte neceſſitas compuliſſet, ſolebat: quatenus vbicunque aliquos vel diuites, vel pauperes incedens aſpexiſſet, confeſtim ad hos diuertens, vel ad fidei ſuſcipiendum ſacramentum, ſi infideles eſſent, inuitaret: vel ſi fideles, in ipſa eos fide confortaret, atque ad eleemoſynas bonorumque operum executionem & verbis excitaret & factis.

In tantum autem vita illius à noſtri temporis ſegnitie diſtabat, vt omnes, qui cum eo incedebant, ſiue attonſi, ſiue laici, meditari deberent; id eſt, aut legendis ſcripturis, aut pſalmis diſcendis operam dare. Hoc erat quotidianum opus illius & omnium, qui cum eo erant, fratrum, vbicumque locorum deueniſſent. Et ſi forte eueniſſet (quod tamen raro euenit) vt ad Regis conuiuium vocaretur, intrabat cum vno clerico aut duobus, & vbi paululum reficiebatur, accelerabat ocyus ad legendum cum ſuis, ſiue ad orandum exire. Cuius exemplis informati, tempore illo, religioſi quiq; viri ac fœminæ conſuetudinem fecerunt per totum annum, excepta remiſſione Quinquageſimæ Paſchalis, quarta & ſexta Sabbati ieiunium ad nonam vſque horam protelare. Nunquam diuitibus honoris, ſiue timoris gratia, ſi qua deliquiſſent, reticebat, ſed aſpera illos inuectione corrigebat. Hæc & alia præſtans Aidanus, optime Apoſtolici viri numeros explebat. At de Rege iſta ſubdit idem Beda e:

e Bed. lib. 3. cap. 6.

XVI.

Huius igitur reuerendiſſimi Antiſtitis doctrina Rex Oſvvaldus cum ea, cui præerat, gente Anglorum inſtitutus, non ſolum incognita progenitoribus ſuis regna cœlorum ſperare didicit: ſed & regna terrarum pluſquam vlli maiorum ſuorum ab eodem vno omnipotenti Deo, qui fecit cœlum & terram, conſecutus eſt. Denique omnes nationes & prouincias Britanniæ, quæ in quatuor linguas (id eſt, Brittonum, Pictorum, Scotorum, Anglorum) diuiſæ ſunt, in ditione accepit. Quo regni culmine ſublimatus, nihilominus (quod mirum dictu eſt) pauperibus & peregrinis ſemper humilis, benignus & largus fuit. Denique fertur, quod tempore quodam, cum die ſancto Paſchæ cum præfato Epiſcopo conſediſſet ad prandium, poſituſque eſſet in menſa coram eo diſcus argenteus regalibus epulis refertus, tamque eſſent manus ad panem benedicendum miſſuri, intraſſe ſubito miniſtrum ipſius, cuius ſuſcipiendorum inopum erat cura delegata, & indicaſſe Regi, quia multitudo pauperum vndecumque adueniens maxima per plateas ſederet poſtulans aliquid eleemoſynæ à Rege. Qui mox dapes ſibimet appoſitas deferri pauperibus, & diſcum confringi atque iiſdem minutatim diuidi præcepit. Quo viſo, Pontifex, qui aſſidebat, delectatus tali facto pietatis, apprehendit dexteram eius, & ait: Nunquam inueteraſcat hæc manus. Quod & ita iuxta votum benedictionis eius prouenit. Nam cum interfecto illo in pugna manus cum brachio à cætero eſſent corpore reſectæ, contigit vt hactenus incorrupta perdurent: denique in vrbe regia, quæ à Regina quondam vocabulo Bebba cognominatur, loculo incluſæ argenteo, in Eccleſia ſancti Petri ſeruantur, ac digno à cunctis honore venerantur. Huius induſtria Regis Deirorum ac Berniciorum prouinciæ, quæ eatenus ab inuicem diſcordabant, in vnam ſunt pacem, & veluti vnum compaginatæ in populum. Erat autem nepos Edvvini ex Regis ſorore Acha, dignumque fuit vt tantus præceſſor talem haberet de ſua ſanguinitate & religionis heredem & regni, hactenus de his Beda: reliqua autem de latiori propagatione fidei Chriſtianæ apud Anglos facta ſequenti anno dicturi ſumus, quod ratio id temporis poſtulet.

LAVDES OSVVALDE REGIS.

IESV CHRISTI
ANNVS 635.

HONORII PAP. Annus 10. — HERACLII IMP. Annus 26.

I. QVI ſequens eſt Redemptoris annus trigeſimuſquintus poſt ſexcenteſimum, Indictione octaua, fuit